

L'OPCAT: una eina acadèmica i divulgativa

Tània Verge

Professora agregada al Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF. Directora de la Unitat d'Igualtat de la UPF.

@taniaverge

Sergi Lostao

Politòleg i Formador d'Oratòria i Debat

@sergilostao

L'Observatori dels Partits Polítics de Catalunya estudia el funcionament intern dels partits catalans a través d'una doble vessant acadèmica i divulgativa.

Els partits polítics han estat àmpliament estudiats en la nostra disciplina, fins i tot pot considerar-se que van ser els primers objectes d'anàlisi de la Ciència Política moderna, convertint-se, amb posterioritat, en un subcamp propi de la disciplina. I és que els partits polítics desenvolupen funcions clau en les democràcies contemporànies. D'una banda, pel que fa a les funcions representatives, agreguen les demandes i interessos socials i canalitzen la participació política de la ciutadania a través de la mobilització electoral. D'altra banda, el sistema polític atribueix als partits funcions operatives com la selecció i reclutament de líders, la formació de governs i la formulació de polítiques públiques.

"Malgrat el volum d'estudis dedicat a l'anàlisi dels partits polítics, la seva organització interna segueix essent considerada en bona mesura una "caixa negra"."

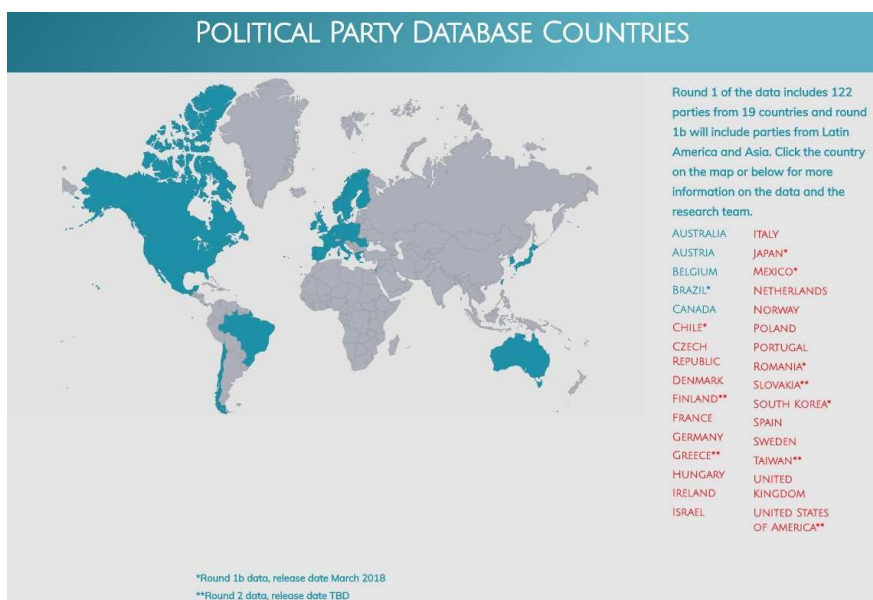
Com afecta el funcionament intern dels partits a aquestes funcions? En quina mesura l'organització interna dels partits facilita la introducció de noves demandes socials? A través de quines mesures busquen reflectir la diversitat social en la seva estructura i en les llistes electorals? Quines són les seves fonts de finançament principal? Respondre aquestes preguntes, en un context de crisi política i econòmica sense precedents que ha sacsejat el sistema de partits català i espanyol, és sens dubte d'un gran interès acadèmic i mediàtic.

Malgrat el volum d'estudis dedicat a l'anàlisi dels partits polítics, la seva organització interna segueix essent considerada en bona mesura una "caixa negra" degut a les dificultats d'identificació de la informació rellevant i d'operacionalització de les variables. Un altre repte pendent és la comparació entre partits de diferents sistemes polítics. Aquests dos reptes han estat abordats pel Political Party Database Project (PPDB) i l'Observatori dels Partits Polítics de Catalunya (OPCAT).

El Political Party Database Project

El PPDB és un projecte internacional que ha produït una base de dades d'accés obert sobre diversos aspectes del funcionament intern dels partits polítics d'una vintena de països, a partir d'una codificació comuna de les variables. En aquest enllaç es pot consultar el primer article acadèmic que resumeix el projecte i que exposa els seus primers resultats. Una versió més extensa de la informació recollida i analitzada també està disponible en el llibre *Organizing Political Parties: Representation, Participation, and Power* . En aquest enllaç es pot trobar una llista de diferents articles publicats que utilitzen la informació recollida al PPDB. El projecte està coordinat per Thomas Poguntke (Universitat Heinrich Heine de Düsseldorf), Susan Scarrow (Universitat de Houston) i Paul Webb (Universitat de Sussex). La informació pels partits polítics de l'Estat espanyol ha estat recollida per Tània Verge i Arnau Rovira (Universitat Pompeu Fabra).

Els aspectes analitzats en el PPDB es poden dividir en quatre grans blocs. El primer tracta els aspectes organitzatius dels partits: càrrecs i líders interns, afiliació i militància, documents organitzatius i representació de grups. El segon estudia la dimensió participativa: mecanismes de presa de decisions, congressos, elaboració del programa electoral i ús d'internet i xarxes socials. El tercer fa referència a aspectes electorals: formació de

candidatures, organització del grup parlamentari i limitació de càrrecs. Per últim, el quart i darrer bloc recull qüestions relacionades amb les finances dels partits. A la web del PPDB també s'inclou un repositori dels estatuts dels partits polítics analitzats.

La primera ronda del PPDB es va publicar al gener de 2017 i inclou informació de 122 partits de 19 països. En el cas espanyol es van incloure tots aquells partits que tradicionalment han comptat amb un grup parlamentari propi: Partido Popular (PP), Partido Socialista Obrero Español (PSOE), Izquierda Unida (IU), Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) i Partit Nacionalista Basc (PNB). Actualment, s'està preparant una segona onada per actualitzar la informació i ampliar els partits analitzats.

"L'OPCAT ha recollit la informació relativa als partits amb representació al Parlament de Catalunya en la X i XI legislatures (2012-2015 i 2015-2017)."

L'Observatori dels Partits Polítics de Catalunya

Tot aplicant la metodologia del PPDB, l'OPCAT ha recollit la informació relativa als partits amb representació al Parlament de Catalunya en la X i XI legislatures (2012-2015 i 2015-2017, respectivament). Així, els partits inclosos en l'anàlisi són: Candidatura d'Unitat Popular (CUP), Ciutadans (Cs), Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Esquerra Unida i Alternativa (EUiA), Iniciativa per Catalunya Verds (ICV), Moviment d'Esquerres (MES), Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), Partit Demòcrata Europeu Català, (PDeCAT), Partit Popular de Catalunya (PPC), Podem i Unió Democràtica de Catalunya (UDC). A l'emprar la mateixa codificació de les variables, els partits catalans poder ser comparats amb la resta de partits dels països inclosos al PPDB.

L'anàlisi s'ha realitzat en dos moments temporals diferents. S'ha dut a terme una "fotografia" més recent, corresponent a la XI legislatura i una "fotografia" anterior, corresponent al moment previ a la darrera modificació estatutària de cada partit. D'aquesta manera, es pot realitzar tant una comparació entre partits com una comparació longitudinal que permet copsar l'evolució dels partits en els darrers anys.

El projecte està impulsat per un equip d'investigadors i

investigadores de la Universitat Pompeu Fabra que ha estat finançat pel Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència de la Generalitat de Catalunya, a través de la convocatòria d'Ajuts a projectes de recerca en l'àmbit de la qualitat democràtica (DEMOC 2015).

Tanmateix, l'OPCAT no només ha volgut replicar la metodologia del PPDB a Catalunya. També ha volgut aportar una visió divulgativa del funcionament dels partits polítics. És per això que el projecte ha desenvolupat una plataforma online on es pot consultar tota la informació acadèmica en relació a la metodologia del PPDB aplicada així com també altres aspectes analítics que ajuden a comprendre el funcionament dels partits.

A la secció “el model de partits a Catalunya” es pot trobar una síntesis de la informació més rellevant dels partits catalans. Des d'aspectes d'ampli domini públic com són la data de fundació dels partits, el nombre de congressos que han celebrat o el nombre de persones que n'exerceixen el lideratge, fins a informació habitualment més opaca com són les xifres de militància i les quotes que es paguen, passant per les mesures d'acció positiva per a determinats col·lectius, i el tipus d'estructura sectorial més habitual en els partits. També s'ha creat un Índex Composat de Partits, que serveix per comparar els partits entre si respecte la concentració de poder dels òrgans executius, la participació directa de la militància, el vincle amb la societat i els recursos econòmics de què disposen els partits. Per últim, a “El model orgànic de partits” es resumeixen els principals elements de l'estructura orgànica dels partits polítics. Tota aquesta informació també es pot consultar individualment per cada partit amb major detall a través de les infografies elaborades per a cadascun d'ells. A la secció “Catalunya Comparada” es posa en relació la

*"L'objectiu de
l'OPCAT és
seguir
actualitzant les
dades
periòdicament i
incorporar tots
aquells partits que
obtinguin
representació al
Parlament"*

situació de Catalunya com a conjunt respecte la resta de països inclosos al PPDB en diferents paràmetres: recursos, estructura i vincle amb la societat. També cal esmentar que la web inclou un repositori amb un gran ventall de documentació relativa als partits catalans. Alguns d'aquests documents és la primera vegada que esdevenen d'accés obert.

L'objectiu de l'OPCAT és seguir actualitzant les dades periòdicament i incorporar tots aquells partits que obtinguin representació al Parlament de Catalunya. En aquest sentit, properament s'incorporaran les dades de Catalunya en Comú (CeC) i d'Units per Avançar (UxA).

A més de complir els objectius acadèmics i de divulgació que s'han esmentat anteriorment, l'OPCAT també ha suposat un impuls rellevant de cara a potenciar la transparència dels partits polítics catalans, com posa en evidència la seva inclusió en el Portal de Transparència de la Generalitat de Catalunya. Des de l'equip coordinador de l'OPCAT, destaquem la magnífica disposició dels partits polítics catalans a cedir-nos una gran quantitat d'informació, fins i tot més de la que inicialment havíem demanat. Així, doncs, l'anomenada "caixa negra" dels partits és avui molt més transparent.

BIBLIOGRAFIA

Poguntke, Thomas, Susan E. Scarrow i Paul D. Webb, amb Elin H. Allern, Nicholas Aylott, Ingrid van Biezen, Enrico Calossi, Marina Costa Lobo, William P. Cross, Kris Deschouwer, Zsolt Enyedi, Elodie Fabre, David M. Farrell, Anika Gauja, Eugenio Pizzimenti, Petr Kopecký, Ruud Koole, Wolfgang C. Müller, Karina Kosiara-Pedersen, Gideon Rahat, Aleks Szczerbiak, Emilie van Haute, i Tània Verge (2016). "Party rules, party resources and the politics of parliamentary democracies: How parties organize in the 21st century". *Party Politics* 22 (6): 661-678.

Poguntke, Thomas, Susan E. Scarrow i Paul D. Webb (eds.), *Organizing Political Parties: Representation, Participation, and Power*, Oxford University Press, 2017, 384 pàgines, ISBN: 9780198758631.